

KOKONAISTALOUEDELLISUUDEN ARVIOINTI

8.7.1. Tarjousten kokonaistaloudellisuuden arviointi ja arviointiperusteet

Tässä luetellut kokonaistaloudellisuuden arviointiperusteet ovat suositeltavia. Jos on perusteltuja syitä, hankintayksikkö voi käyttää myös muita arviointiperusteita. Arviointiperusteille annetaan painokertoimet tai arviointiperusteet asetetaan tärkeysjärjestykseen. Koulutuksen hinnan painoarvo on vähintään 20 – 30 prosenttia.

- 1. Koulutussuunnitelma**
- 2. Työelämälähtöisyys ja vaikuttavuus**
- 3. Toimitusvarmuus**
- 4. Asiakastyytyväisyys**
- 5. Koulutuksen hinta**

8.7.1.1. Koulutussuunnitelma

Koulutuksen toteuttamissuunnitelmaa arvioitaessa otetaan huomioon onko koulutuksen tarjoaja esittänyt toteuttamissuunnitelmassa tarjouspyynnön mukaiset asiat ja onko tarjouksen liitteenä toimitettu pyydyt toteuttamissuunnitelmaan liittyvät asiakirjat.

Arvioitavat asiat:

- Opetussuunnitelma
- Käytettävät opetusmenetelmät, esim. etäopetuksen luonne, määrä, tavoitteet ja valvonta, verkko-oppimisen osuus
- Suunnitelma ja toteuttamistapa tarjouspyynnössä erikseen mainituista asioista, kuten esim. työnhakukoulutuksen järjestäminen, tukiopetuksen järjestäminen jne.
- Tutoroinnin järjestelyt

Tutkintotavoitteista koulutusta arvioidaan lisäksi:

- Onko koulutuksen tarjoajalla valtakunnallisten tutkinnon perusteiden pohjalta laadittu oppilaitoskohtainen opetussuunnitelma ja onko opetussuunnitelmassa otettu huomioon alueen erityispiirteet?
- Onko tarjoajalla tutkintotoimikunnan myöntämä oikeus tutkintojen ja/tai näyttötutkintojen järjestämiseen tai sopimus sellaisen oppilaitoksen kanssa, joka voi näyttötutkinnot vastaanottaa?
- Onko näyttöjen suorittamisesta esitetty suunnitelma?
- Mitä valinnaisia suuntautumisvaihtoehtoja/ osaamisalueita kouluttajalla on tarjottavana niissä tapauksissa, kun tarjouspyynnössä ei ole tarkoin määritelty toteutettavia osia?
- Onko HOPS:n laadinnasta toteuttamissuunnitelma?
- Onko työssäoppimissuunnitelmasta (TOPS) toteuttamissuunnitelma?

8.7.1.2. Koulutuksen työelämälähtöisyys ja vaikuttavuus

Arvioitavat asiat:

- Onko työssäoppimissuunnitelmasta (TOPS) toteuttamissuunnitelma?
- Suunnitelma työssäoppimisjaksojen toteutuksesta, esimerkiksi työpaikkaohjauksen toteutus, opettajaresurssit, aikataulut, valvonta
- Koulutuksen tarjoajan työelämäyhteydet (esim. onko opetusministeriön myöntämä lupa työelämän kehittämis- ja palvelutehtävän toteuttamiseen)
- Mitä tarjoaja on tehnyt tarjottavan koulutusohjelman työelämälähtöisyyden takaamiseksi?
- Opiskelijoiden työhönsijoittumissuunnitelma
- Tiedottamissuunnitelma koulutuksesta valmistuneiden työllistymisen edistämiseksi
- Koulutuksen tarjoajan ostajan alueella järjestämästä samansisältöisestä koulutuksesta avoimille työmarkkinoille työhönsijoittuminen. Arvioinnin pohjana käytetään työhallinnon tilastotietoja koulutukseen osallistuneiden työllistymisestä (Työvoimahallinnon URA-järjestelmästä: työttömänä 3 kk:n (6 kk tai 12 kk) kuluttua koulutuksen päättymisestä) tai kouluttajan antamaa tai muuhun luotettavaan selvitykseen perustuvaa tietoa opiskelijoiden työhönsijoittumisesta.
- Koulutuksen tarjoajan viimeisimmistä vastaavista koulutuksista saama OPAL -palaute listaraportin muuttujalla *Työttömyyden vähenemä*. Samalla tulee tarkistaa, että koulutukseen osallistuneista vähintään noin 65 prosenttia on antanut palautteensa. (Non stop –koulutusten OPAL- raporteja ajettaessa tulee lisätä rasti kohtaan *Vain päättyneet koulutukset* tai muulla tavoin varmistaa, että vastausprosentti on laskettu vain ko. koulutuksen jo siihen mennessä päättäneistä.)
- Työhönsijoittuminen muusta työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta, jos tarjoaja ei ole järjestänyt hankinnan kohteena olevaa koulutusta ostajan alueella. Jos työhön sijoittumistietoja ei ole käytettävissä, niin tarjoaja antaa muun luotettavan selvityksen opiskelijoiden työhönsijoittumisesta
- Jos tarjoaja ei ole aiemmin järjestänyt hankinnan kohteena olevaa koulutusta tai muuta työvoimakoulutusta, niin tarjoaja voi tehdä suunnitelman opiskelijoiden työhönsijoittumisesta
- Koulutuksen tarjoajan vastaavassa tutkintotavoitteisessa koulutuksessa suoritettujen tutkintojen ja osatutkintojen määrä (käytettävissä olevien Tilastokeskuksen tietojen perusteella)

8.7.1.3. Toimitusvarmuus

Arvioinnissa on otettava huomioon seuraavat asiat:

- Koulutuksen järjestämiseen tarvittavat tilat, niiden tarkoituksenmukaisuus ja saavutettavuus. Vaikka koulutuksen tarjoajalta ei edellytetä tilojen varaamista, niin tarjoajan edellytetään kuitenkin selvittäneen sen, onko koulutuspaikkakunnalla saatavissa koulutukseen soveltuvia tiloja. Lisäksi tarjouksessa on kuvattava, minkä tasoiset tilat tarjoaja aikoo koulutusta varten hankkia (koko, sijainti, yleiskunto, liikenneyhteydet, varustelutaso jne.)
- Opettajaresurssien arvioinnissa on otettava huomioon seuraavat asiat:
 - Vastuuolettajan/-kouluttajan tai vastuuolettajien/-kouluttajien osalta:
 - suoritettu tutkinto ja hankittu lisäkoulutus
 - opettajakokemus, pedagoginen pätevyys ja näyttöihin liittyvä osaaminen erityisesti aikuiskoulutuksessa
 - opettettavan alan työkokemus ja sen tuoreus sekä muu merkittävä työkokemus

- Muun koulutuksessa käytettävän opettaja-/kouluttajakunnan pätevyystaso yllä olevien arviointiperusteiden mukaan. Tämä koskee myös ns. alihankintakoulutusta.
- Koneet ja laitteet. Onko tarjoajalla käytettävissä riittävästi asianmukaista kalustoa?
- Laatujärjestelmä. Onko tarjoajalla voimassa oleva laatujärjestelmä?
- Arviointi. Onko opetushallitus arvioinut tarjoajaoppilaitoksen sen koulutusalan, jota tarjous koskee?
- Luvat. Onko tarjoajalla asianmukaiset luvat? (koskee erityisesti kuljetusalaa)

8.7.1.4. Asiakastyytyväisyys

Asiakastyytyväisyyttä arvioidaan kahdesta näkökulmasta: loppuasiakkaan eli opiskelijan ja yhteishankinnoissa myös työnantajan näkökulmasta sekä hankkija-asiakkaan eli työhallinnon hankintayksikön näkökulmasta.

Loppuasiakkaan eli työvoimakoulutukseen osallistuneen henkilön (opiskelijan) tai työnantajan tyytyväisyyden arvioinnissa on otettava huomioon seuraavat opiskelijapalautejärjestelmästä (OPAL), saadut palautteet:

- OPALista saatu tarjoaja- ja koulutuskohtainen tieto ja/tai muu tarjoajasta ja/tai koulutuksesta käytettävissä oleva tieto. OPALista otetaan palautetiedot niistä koulutuksista, jotka vastaavat hankinnan kohteena olevaa koulutusta. Jos sellaista ei ole, katsotaan palaute muusta kouluttajan järjestämästä koulutuksesta. Palautetiedot pyritään saamaan viimeisimmistä koulutuksista.
- Koulutuksen tarjoajan viimeisimmistä vastaavista koulutuksista saama OPAL -palaute listaraportin muuttujalla *Vaikuttavuus/ammattillinen kehittyminen*. Samalla tulee tarkistaa, että koulutukseen osallistuneista vähintään noin 65 prosenttia on antanut palautteensa.
- Valmentavan koulutuksen arvioinnissa on otettava huomioon vähintään:
- Koulutuspalvelujen tuottajan viimeisimmistä valmentavista koulutuksista saama OPAL -palaute seuraavaan kysymykseen:
 - ”*Koulutus on selkeyttänyt urasuunnitteluani ja elämäntilannettani*”.
- OPAL –välipalautetiedot ja kokemukset koulutuspalvelun tuottajasta välipalautteiden perusteella tehtävässä yhteistyössä.
- Koulutuksen tarjoajan edellytetään toimittavan referenssitiedot tai muu luotettava selvitys, jos koulutuksen tarjoaja ei ole käyttänyt OPAL-palautejärjestelmää tai tarjoaja arvioi, ettei OPAL:sta löydy tarjoajan järjestämästä koulutuksesta palautetietoa tai hän muutoin katsoo, että työhallinnolla on tarjoajasta puutteelliset tiedot.
- Mahdolliset aiemmat kokemukset yhteishankintakoulutuksista, erityisesti työnantajan palaute.

Hankkija-asiakkaan tyytyväisyyden arvioinnissa on otettava huomioon seuraavat asiat:

- Loppuraportti/loppupalaute.
 - Onko tarjoaja aiemmin toimittanut hankintasopimuksessa sovitut selvitykset koulutuksen hankkijalle ja hoitanut muut velvoitteet sopimuksen mukaisesti?
 - Miten yhteistyö po. työvoimatoimiston kanssa on aiemmin toiminut? Kokemukset koulutuksen tarjoajan kyvystä korjata koulutuksen aikana ilmenneitä ongelmia esim. välipalautetiedon pohjalta.

8.7.1.5. Koulutuksen hinta

Arvioinnissa otetaan huomioon aina koulutuksen kokonaishinta ilman arvonlisävero-osuutta (alv). Tarpeen vaatiessa otetaan huomioon seuraavat asiat:

- Opiskelijapaikan hinta, jota voidaan käyttää täydentämään kokonaishintaa siinä tapauksessa, että tarjouspyynnössä koulutuksen kesto on määritelty,
- Opiskelijatyöpäivän hinta, jota voidaan käyttää hintavertailussa kokonaishinnan rinnalla esimerkiksi silloin, kun kouluttajalla on ollut mahdollisuus tarjota koulutusta kestoaltaan eri mittaisena ja/tai kun kouluttaja on voinut esittää vaihtoehtoisia opiskelijamääriä sekä
- Opiskelijoille maksettavat opintososiaaliset etuudet, lähinnä silloin, kun koulutuksen kesto esitetään tarjouspyynnössä väljästi
- Etäopiskelun ja työssä oppimisen /työharjoittelun osuus koulutuksessa.

8.7.2. Arviointikriteerien käyttö ja tarjousten pisteytys

Hankintalaki edellyttää, että hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä mainitaan käytettävät arviointikriteerit ja niille annetaan painoarvot tai ne esitetään tärkeysjärjestyksessä.

Painoarvojen käyttö on erittäin suositeltavaa, koska se selkiyttää tarjousten vertailua. Tarjousten pisteytyksessä voidaan käyttää laskentataulukkoa (TAVE), joka on saatavissa työministeriön tiimifoorumilta.

Arvioinnissa käytetään seuraavaa asteikkoa:

- 5 = erittäin hyvä
- 4 = hyvä
- 3 = tyydyttävä
- 2 = välttävä
- 1 = heikko

8.7.3. Asiakastyytyväisyyden OPAL-järjestelmätietojen pisteytys

Asiakastyytyväisyyden arvioinnissa käytetään OPAL-järjestelmän vaikuttavuus/ammattillinen kehittyminen muuttujaa viimeisimmistä vastaavista koulutuksista Mittarina on opiskelijoiden antamien *hyvä* tai *erittäin hyvä* –palautearvosanojen osuus koko palautteesta. Pisteet muodostuvat seuraavasti:

- 5 = yli 85 % palautteista on hyvää tai erittäin hyvää
- 4 = palautteista 65 – 84.9 % hyvää tai erittäin hyvää
- 3 = palautteista 45 – 64.9 % hyvää tai erittäin hyvää
- 2 = palautteista 25 – 44.9 % hyvää tai erittäin hyvää
- 1 = palautteista alle 25 % hyvää tai erittäin hyvää

Valmentavan koulutuksen kohdalla käytetään OPAL –päättöpalauteen kysymystä 31 *Koulutus on selkeyttänyt urasuunnitteluani ja elämäntilannettani.*

8.7.4. Koulutuksen hinnan pisteytys

Tarjousten hintoja vertailtaessa käytetään seuraavaa hintakeskiarvoon perustuvaa järjestelmää. Esimerkiksi TAVE laskentataulukkoa käytettäessä tarjousten vertailukelpoiset hinnat syötetään

ilman arvonlisäveroa, jolloin laskentakaava laskee pisteet seuraavan taulukon raja-arvojen mukaisesti:

- 5 = Tarjous on vähintään 15.1 % halvempi kuin hintakeskiarvo
- 4 = Tarjous on 5.1 – 15 % halvempi kuin hintakeskiarvo
- 3 = Tarjous poikkeaa hintakeskiarvosta enintään +/- 5 %
- 2 = Tarjous on 5.1 – 15 % kalliimpi kuin hintakeskiarvo
- 1 = Tarjous on vähintään 15.1 % kalliimpi kuin hintakeskiarvo

8.7.5. Tulosten tulkinta

Tarjouksista hyväksytään eniten pisteitä saanut.

Jos arviointikriteerit ovat painoarvoltaan samansuuruisia ja yksi tai useampi tarjous saa saman pistemäärän, valitaan kouluttajaksi hinnaltaan edullisimman tarjouksen tehnyt.

Jos arviointikriteerit ovat painoarvoltaan eri suuruisia, tulee valittavaksi se tarjous, joka saa painoarvoltaan suurimmasta eniten pisteitä. Jos tässäkin on sama pistemäärä, edetään painoarvoittain suurimmasta pienimpään kunnes piste-ero syntyy .

Tärkeysjärjestykseen asettaminen ja pisteytyksen käyttö edellyttää reunaehtojen asettamista siten, että tärkeimmistä kriteereistä täytyy saada jokin vähimmäispistemäärä, jotta tarjous voidaan hyväksyä esim. seuraavasti: Jos tärkeysjärjestykseen asetettujen kriteereiden pisteet ovat saman suuruiset, voittaa se tarjous, jossa tärkein arviointikriteeri saa parhaat pisteet. Tärkeimmäksi asetetussa arviointikriteerissä tulee eniten pisteitä saaneen tarjouksen saada kuitenkin vähintään 4 pistettä ja toiseksi tärkeimmästä vähintään 3 pistettä.

Näin edetään arviointikriteeristä toiseen kunnes vertailussa mukana olevien tarjousten välille syntyy piste-ero.

Haluttaessa tarjouspyynnössä voidaan ilmoittaa vähimmäispistemäärä, joka tarjouksen on vertailussa saatava tullakseen hyväksytyksi. Tällöinkin eniten pisteitä saanut tai edellä kuvatulla menettelyllä muutoin parhaaksi arvioitu tarjous valitaan, jos useampi tarjous ylittää ilmoitetun vähimmäisrajan.

Jos mikään tarjous ei yllä vähimmäisrajaan voidaan kaikki tarjoukset hylätä tai voidaan siirtyä neuvottelumenettelyyn lähinnä vaadittua tasoa olevan tarjoajan kanssa.